Ч. 46 (12.702). Львів, неділя 1. березня 1931. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Четвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

„Невпадаючі в око болячки..."

Львів, 27. лютого 1931.

Найболючіша справа для українського публіциста писати про всякі, зокремаж про т. зв. невидимі для широкого загалу болячки свого власного громадянства. А вже просто терпінням є виволікати перед широкий громадський суд болячки самого осередку нашого національного життя, осередку, в якому скупчена еліта громадянства, еліта, що має вплив на весь нарід, що формує й накидує цілому краєві свою думку, свою мораль, свою міру оцінки для всіх явищ громадсько-суспільного життя.

Коли український публіцист зачепить за такий повний еліти осередок, коли поставиться критично до якогось вчинку когось з еліти, тоді горе йому і горе ґазеті, в якій він пише! Бо можна опублікувати в ґазеті допис з провінціяльного міста чи містечка про нестосування в життї самозрозумілого і зовсім природного в нинішних відносинах гасла „Свій до свого" паном Н. Н., можна закинути національне самопониження якомусь панові Р. Р. за те, що зізнавав не по українськи в суді, чи старостві, але не можна в нас звертати прилюдно уваги на недостачу, скажім скромно, гармонії між словами і вчинками еліти, що попри інші великі й високі прероґативи має за найважнішу: педаґоґічну місію для цілого краю. Інша річ, що можна в нас іти ще й на такі експерименти як кидати фрази про те, що українці, мовляв, самі невдачники, самі анархісти, сентименталісти, і навіть, що вони люди без „пуття і чести", без авторитетів та провідників, позбавлені гордощів та гідности, ідеї та ідейности, але не можна закинути тим, що так кажуть чи пишуть, недостачі льоґіки в їхньому власному поступованні.

Але доволі теорії. Доволі абстрактних міркувань, коли болячки нашого буденного життя в центрі і на периферіях топляться на наших очах такою масою, що вбивають у нас всяку можливість відріжняти їх від цілком додатних явищ життя. Наш загал так привик до болячок і так з ними зжився, що в численних випадках вважає їх не болячками, але цілком поважними досягненнями. І з того виходять часто куріози, але не для наших людей, а для посторонних обсерваторів нашого життя. Ось для прикладу прошу взяти під розвагу таке: Кооператива „Н" присилає вам для опублікування в ґазеті статейку, в якій пропаґуючи гасло „Свій до свого", закликає українську суспільність, щоби її підтримувала, щоби тільки в неї купувала такі то і такі то продукти. Ви з пієтизмом знайомитесь зі змістом статті і публікуєте її на сторінках ґазети обовязково безплатно з патріотичних мотивів. І все в порядку. Тимчасом попадає вам за кілька днів у руки реклямова летючка тіеїж кооперативи, ви її перечитуєте живо тай радуєтеся нашим економічним розвитком. Аж тут раптом відкриваєте, що ця летючка друкована в.. чужій, неукраїнській друкарні. І до того друкована у Львові, де, хвалити Господа, є кілька українських друкарень. Ваша радість минає, розвівається з вітром і ви починаєте думати над трагічним непорозумінням, над невмолимою льоґікою нельоґічних фактів...

Та буває часто ще гірше. Буває, що ви на сторінках якогось українського органу, органу незалежного, наскрізь принципіяльного, високоідейного, виховуючого і скажім навіть впливового читаєте прекрасні статті про необхідність орґанізувати наше економічне життя на основах національно-господарської самовистарчальности, на підставах консолідації всіх господарських сил народу і т. д. і т. д. Вам це подобається, вас це переконує, але раптом кидаєте оком на сам кінець останньої сторінки цього гарного і впливового органу, і з жахом вичитуєте, що він друкується, згідно мабуть зі змістом прочитаної вами щойно статті, в чужій — неукраїнській друкарні.

Не вірите то переконайтеся! Бож кожний з читачів „Діла" як не читає, то бодай переглядає ще й інші українські ґазети, а як не ґазети то журнали, а як не журнали то українські книжки, а на кожному орґані преси і на кожній книжці виписано, в якій друкарні вона друкується. Отже переконатися легко. В таких випадках, як вгорі описані, виходить такий парадокс, що українські пламенні заклики підтримувати свій промисл, свою торгівлю, свої видавництва мабуть з іронією та усміхом мусіли складати і друкувати чужі нам підприємці. Це дає їм як не цілу екзистенцію, то бодай її частину. І з такого стану справи вони вдоволені. З другого боку не забудьте, читачу, при перегляді львівської польської чи іншої неукраїнської преси та книжки приглянутись і сконтролювати, чи бодай одна з них друкована в якій з українських львівських друкарень. Запевняємо Вас, що не знайдете ні одної.

Конкретних прикладів такої незгідности між вчинками і словами, а навіть гаслами всяких наших центральних і провідних нераз ґруп чи установ можна навести безліч. Вони розбуджують дуже сумні і прикрі рефлексії, але видно в наших відносинах і обставинах інакше й бути не може. Виходить, що всякі гасла кидають в нас у маси тільки з національно-педаґоґічних мотивів і з тим, очевидно, щоби їх реалізували ті маси, але автори гасел так нібито стоять понад цими гаслами. Для них, видно, істнують якісь інші норми й обовязки, їх накінець обовязує і якась інша життєва льоґіка.

Висновки? А якіж вони можуть бути з написаного? Без сумніву прикрі. І то тим прикріші, що відносяться до скупченої в нашій столиці громадської еліти, до верхівки нашого громадянства. І тому ми не будемо їх конкретизувати. Від такої приємности просто таки мусимо відмовитись. Але з того не виходить, що ми заявляємося за тим, щоби чужі друкарські — скажім — підприємці і надалі тягнули прибутки з друкування бідних видавництв і незалежних вправді, але ще бідніших органів преси, що є власністю змученої, економічно розтороченої, специфікованої, словом нещасної української нації. Самозрозуміло, що не можемо бути (всупереч прийнятій у Львові серед українських видавництв опінії) і за тим, щоби натомість українські друкарні наслідком недостачі роботи, скажім, банкротували.

Таким чином з бідою написали ми те, що здавна повинні були зробити, а чого не виконали, просто таки боячись прикрощів, бож це не з кимнебудь справа! Зробивши це і облекшивши свою душу, чекаємо на прикрі для нас наслідки, які нам за це, самозрозуміло, вповні належаться.

До історії більшовицької тактики.

Ревеляційні дані про смерть Ратенауа: комуністичні агенти в націоналістичних організаціях!

Відомий німецький політик демократичного табору, промисловець Арнольд Рехберґ (приклонник тісного нім.-французького порозуміння, в напрямку якого веде від літ активну працю офіціяльно й поза кулісами), оголошує на сторінках „Наєс Вінер Журналь" просто ревеляційні спомини про ріжні моменти звязані з убивством великого німецького економіста, б. міністра фінансів та закордонних справ Ратенауа, який згинув від куль скритовбивників у Берліні в літі 1922 року. Від першого моменту не було ніякого сумніву, що це було вбивство політичне, та що Ратенауа усунули зі світа німецькі монархісти й націоналісти, як одного з найбільш небезпечних будівничих молодої німецької республіки та речників „політики виконання" відносно Франції. І справді, вбивниками показалися члени заанґажованої колись у реакційному пучі Каппа націоналістичної орґанізації „Консуль", — таксамо, як вбивники іншого німецького визначного політика, б. канцлера Ерцберґера. Вбивники, оточені поліцією і військом, після довгих розшуків в одному замку, скінчили самогубством. Так отже й остало у світі переконання, що вбивниками були — націоналісти.

Тимчасом Арнольд Рехберґ опрокидує цю тезу, наводячи документальні дані, що вбивниками Ратенауа були — комуністи, спеціяльно для цієї цілі „делеґовані" III. Інтернаціоналом до німецької націоналістичної орґанізації, при чому сам плян атентату вироблювався просто таки у совітському посольстві в Берліні. В усякому разі вбивство було комуністами спровоковане.

Починає свої спомини А. Рехберґ від того якто він стрінувся з початком 1919 року в одному берлінському політичному клюбі з Ратенауом і той останній переказував свої розмови з тодішнім радянським послом у Берліні Радеком. Радек цинічно признав слушність Ратенауові, що більшовизація Німеччини поставить 20 міліонів людей перед перспективою голодової смерти: „Це справді так — заявив Радек, — але ми, більшовики, волімо чейже дістати в свої руки 20 міліонів німців, ніж не дістати 60-ти міліонів". Після того Радек посвячував Ратенауа у тайни більшовицького правління, яке виключає опозицію робітничих мас. Ціла та тайна полягає на тезі, що „робітник, якому добре ведеться, стає вибагливий і революційно настроєний. Зате робітник, який голодує, який цілий день мусить мучитися, щоби мати на вечір свій злиденний шматок хліба, якому відобрано всі політичні права та який боїться, що при найменшому спротиві його застрілять, такий робітник є смирний".

Цю тезу арґументував Радек на прикладі німецької та російської революції. Німецькі робітники повстали проти Вільгельма, за якого часів

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 23. lutego 1931 r. Sąd okręgowy Wydział VI karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 36. czasopisma „ ilo" z daty Lwów dnia 18 lutego 1930 r. do Syg. VI. 1. Pr. 89/31 na posiedzeniu niejawnem w dniu 23. lutego 1931 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 17. lutego 1931 r. przez Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie konfiskatę czasopisma pt. „Dilo" Nr 36 z daty Lwów dnia 18 lutego 1931 r. zawierającego: w artykule pt. „Promowa bebista Pewnoho i wołyńska dijanist" a) w ustępie od słów „Szczo osiahnuły" do „distajut", b) w ustępie od słów „Prywede" do końca artykułu, znamiona zbrodni z § 65a) uk. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII 1862 Nr. 6 ex 1862 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionych wyżej ustępów artykułów ma na celu propagować wzgardę i nienawiść do administracji Państwa, co odpowiada znamionom zbrodni z § 65a) uk. Według §§ 487, 489, 493 pk., oraz §§ 36, 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione.

Na oryginale właściwe podpisy.

Za zgodność: Lipanowicz
starszy sekretarz

надзвичайно розбудовано соціяльне законодавство й запевнено нім. робітництву добробут. За більшовиків, мовлявь, робітники голодують, але вони знають, що боротьба за покращання їх долі поставить їх перед машинові кріси. Вільгельм, виводив далі Радек, зробив ще той промах, що найкращі й найвірніші свої війська післав на фронт, де вони вигинули; більшовики вишлють свої ґвардії хіба на те на фронт, щоби кулеметами підганяли з позаду інші відділи червоної армії іти проти ворога.

Очевидно, що Ратенау був цілком потрясений такими викладами державної більшовицької мудрости і вважав їх за жарт. Однак Рехберґ перестерігав Ратенауа, щоби він позбувся наівности у відношенні до більшовиків та взагалі не заходив так часто до рад. посольства і не вдавався з більшовиками у розмови, бо це скінчиться для нього дуже сумно. Ратенау Рехберґа не послухав.

Швидко потім один з російських еміґрантів, полк. Фрайберґ предложив Рехберґові кілька документів, з яких виходило ясно, що московська чека рішила делеґувати своїх аґентів до крайніх націоналістичних нім. орґанізацій і там підюджувати найбільших фанатиків тих орґанізацій повести низку смертельних атентатів на чолових політиків лівого демократ. табору, щоби довести до краю міжпартійну ворожнечу, яка вкінці викличе громадянську війну! Тоді прийде час проголосити в Німеччині республику рад. Один такий документ був датований днем 17. лютого 1927. року і підписаний Караханом, а серед імен кандидатів до вимордування було й імя Ратенауа. Рехберґ повідомив про це нім. уряд і Ратенауа, але ці відомости були злегковажені.

Коротко після вбивства Ратенауа аґенти московської чеки в білий день вдерлися до помешкання згаданого полковника Фрайберґа, перебрані за функціонарів нім. кримінальної поліції. Цей влом наробив багато шуму, а єдиною його ціллю було — знищити компромітуючі документи, що були в руках Фрайберґа. Це їм справді удалося, але не зовсім. Бо дружина Фрайберґа в останній хвилині скрила кілька документів. Між ними був докладний звіт про засідання, яке відбулося у Берліні в 8. год. вечором 22. III. 1921 р. під проводом Стомонякова, на якому дебатовано над інструкціями з Москви про плян розкладу звнутрі націоналістичних орґанізацій через провокування політичних вбивств і про доведення такими засобами до громадянської війни...

Це надзвичайно характеристичний причинок про методи комуністичної роботи. Ці методи, може у трошки змодифікованих формах, можемо спостерігати й ми, українці, приглядаючися зоркіше розкладовій більшовицькій акції на наших землях.

Розправа проти посла В. Кохана.

5. березня ц. р. відбудеться перед окружним судом у Замості апеляційна розправа проти посла В. Кохана, засудженого дня 30. X. 1930 р. у повітовому суді в Грубешові на 1 рік вязниці, у звязку зі справою розбірки православної церкви в с. Павловичах на Грубешівщині. Посла В. Кохана засуджено тоді заочно підчас його перебування у слідчій вязниці (Бриґідки) у Львові, де сидів разом з іншими членами президії УНДО. Посол В. Кохан був засуджений у Грубешові за 154. § рос. карн. закону: підбурювання населення проти влади. Посол Кохан зробив відклик до окружного суду в Замості, де буде тепер відповідати з вільної стопи, випущений на волю після 4-охдневної львівської розправи 20. ц. м. Боронить пос. д-р Ст. Біляк.

БАЛЬБО В РИМІ.

(Від нашого кореспондента)

Рим, 20. лютого 1931.

Від самого ранку Рим приймає святочний вигляд: прикрашується прапорами на вікнах і бальконах, биндами кольорового паперу на трамваях і мурах, низками електричних лямпадок для ілюмінації по всіх важливіших будинках та значніших римських руїнах. Лише небо хмуриться та вітер свище, крутить прапори, зриває бинди паперу, загрожує зливою прохолодити піднесений ентузіязм римського натовпу.

Але товпа росте, громадиться, заливає величезну площу перед залізничою стацією, заливає Національну вулицю, Корсо Умберто, Пяццу Кольонна, заливає всі до них притикаючі вулиці: з наказу італійського уряду всі установи й підприємства мали припинити працю на дві години скоріше, щоб весь римський народ міг привитати того, хто завтра отримає почесне римське громадянство.

А вітер свище, свище! Хмари летять все швидше, все швидше. Десь щось блиснуло, ніби велика іскра з трамваєвого дроту. Десь щось загуло, ніби гримнула далека гармата. Ніби вже заздалегідь привитали героїв військовим салютом. Всі напружили вуха. Всі направили очі в гору, а з неба — ніби цього ждали! — хтось сипнув дощем, як з доброї кадки. Хто міг кинувся в двері крамниць чи в брами палат, хто не міг, підніс ковнір до гори, накрився дашком парасольки, і все ждав терпеливо.

Чому народні маси такі всі пожадливі бачити людей, що їх осяяла слава? Чому вони згодні переносити вітер, і дощ, і тиск не завжди цілком чемних сусідів, аби лише кинути оком на тих, що доконали великих подвигів? Чи не тому може, що в кожному з нас все ще тліє іскра жаги до великого, що в кожному з нас все ще живе пошана до особистости, до індивідуальности, яка підноситься понад голови інших, яка має відвагу і силу піднестися понад загально обовязуючий рівень, яка вносить в одноманітне буденне життя красу незвичайного, яскравого й сильного, ніби квітку червоного маку на спалене поле..

За своє ризико й перерможені страшні небезпеки, Бальбо й товариші отримають свої нагороди. І цей тріюмфальний вїзд є одною з тих нагород — мабуть чи не найбільшою. Бо яких нагород потребують герої? Вони ділають не задля нагород, вони ділають з інстинкту, вони ділають з любови. Коли всі звичайні люди, каже французький письменник Кинтон, намагаються не переходити ніколи меж своїх маленьких можливостей, то герої все стремлять поміряти сили свої бодай з неможливим. Хоробрий, свідомий свого обовязку іде супроти небезпеки з твердою душею, уроджений герой іде з душею в вогні нетерпіння, мов на зустріч насолодам кохання. Бо коли звичайні люди, каже той-же Кинтон, насолоджуються чуттєвістю свого тіла, герой находить найвищі насолоди в властивостях свого високого духа. Героїзм — це лише висока любов, це лише вияв внутрішнього палу, що чистить і кристалить душу. І не дурно говорив Клемансо: „Найбільша недуга душі — це холод, це оспала байдужість“. Скільки ми маємо в себе отих недужих душ, нездатних відчути не лише палу, але навіть звичайного літепла!

Всі учасники трансокеанського лету пішли назустріч смерті цілком добровільно. І дехто стрінув її, і з нею остався. Маю на увазі не лише Боера, Барбічінті, Імбастарі, Фойса і Ненсі, що загинули в Болямі в перший-же день, у момент зриву з долу до неба, — але також капітана Амброзіно й радіотелеґрафіста Стамперіні, що найшли свою смерть ще підчас вправ.

„Напередодні відїзду, — каже Бальбо в своїй новій книзі, присвяченій саме історії трансокеанського лету, — всі аероплями повітряної ескадри на чолі з самим командантом, полетіли до Сан Вінченцо, де поховано перші жертви героїчної спроби. Там летіли тісною ґрупою, крило до крила, все нижче, все нижче... Поміж двома могилками нерухомо й самітно стояла сумна, чорна постать — старенького батька... На нього й на ті могилки зі всіх аеропляні́в полився нараз рясних дощ свіжих квітів — останнє пращання тим, що вже впали, від тих, що *могли* завтра впасти...“

„Марно питати, — казав Кайзерлінґ у своїй славній книзі „Аналіза Европи“ — чи дійсно Італія найшла в фашизмі абсолютно кращу форму людського правління, — абсолютно кращої форми не має. Кожна з них залежить від часу й обставин. Але можна спитати, чи є та форма фашизму пожиточна для Італії; можна спитати, чи є та форма фашизму пожиточна для цілого світу — через ідеї, що він їх розсіває. Відповідь на це може бути ріжна. Але одно позитивне має в свому заложенні фашизм, а саме, що головним змістом фашизму, його альфою й омеґою є культ героїзму, що є найвищим скарбом, який тільки можуть мати народи“. (ст. 68).

Евг. Онацький.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 1. БЕРЕЗНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

ЩОДЕННИК ВИДАВЦЯ ЩОДЕННИКА.

(Докінчення).

Не можна без зворушення читати вражінь Чикаленка на звістку про недугу когонебудь із робітників пера або смерть нечисленних піонірів національного відродження. Безпосереднє глибоке відчування недолі навіть посторонніх людей, таке характеристичне для наддніпрянців, у Галичині не тільки невидане явище, але попросту видається неодному штучною сентиментальністю.

Як вони піклуються, щоби перевезти тіло Доманицького з чужини на рідну землю! Яка це подія для Чикаленка смерть Лисенка — він потрясений нею як смертю батька! З якою запопадливістю стежить він за надірваним здоровлям найближчих співробітників „Ради“!

Матеріяльні клопоти видавання часопису і боротьба з цензурою та російськими чорносотенцями, що цькують проти „Ради“ в охранці та в центральної влади є не більші як журба, щоби погодити довкола ґазети ріжні темпераменти земляків, розбіжні погляди, ріжні таланти, амбіції, а навіть особисті порахунки. Найповажніші з них не вміють відложити на бік своїх претенсій і до них треба підходити як до дітей: то обіцянками, то лесткою, то лагідним батьківським словом.

Цю незвичайно важку ролю дипльомата виконує Чикаленко із хистом, який не дав би ніяких наслідків, якби земляки не відчували інстинктово, що він увесь час має на оці тільки добро загальної справи. Він має одну із найрідших прикмет необхідних для орґанізаторів збірної праці, якої не мав ні Грушевський ні Петлюра, ні стільки інших наших провідників — відріжняти талант від пересічности і характер не співпрацювати з безхарактерними.

Відданий усією душею своїй „Раді“, він бачить увесь час її хиби і слабо протестує проти докорів, що це „писанина маленької провінціональної, дуже чистої, коректної, але пісної ґазетки“. І якби Чикаленко не мусів заставляти своїх маєтків на довги „Ради“, а мав ще більше свобідних грошей, то він напевне згуртував би при ній усіх тих, що не можуть присвятити своїх сил публіцистиці, бо мусять для проживку шукати кращих посад. Є в „Щоденнику“ Чикаленка на цю тему думки, що не втратили досі актуальности і в нас:

„Українська ґазета не може конкурувати свіжістю новин з ґазетами неукраїнськими“, а „якби пішла на цю конкуренцію, то ззілаб увесь свій роковий бюджет в один місяць і загинулаб... Виходить так зване зачароване коло: щоб істнувала преса, треба свідомого громадянства, а щоб було свідоме громадянство, треба, щоб істнувала преса!“

„Отак і я сподіваюся тільки чуда, яке вирятує нашу пресу...“ Це чудо, вірить Чикаленко, прийде тоді, коли настануть такі часи, що громадянство не боятиметься передплачувати українську ґазету і коли зявляться такі таланти, які звернуть на нашу пресу увагу і звичайної, несвідомої людности“.

Чикаленко сам уміє відкривати таланти та їх піддержувати, вміє, коли треба, сказати правду в очі тим, що повертають свій талант у фальшивім напрямку або не всилі заволодіти своїм себелюбством. А „треба памятати, що письменники, як і артисти, надзвичайно амбітні, образливі й нервові люди, а через те з ними ладити дуже тяжко“.

Не тільки з діячами ладити дуже тяжко, а з найпростішими справами: звичайною статтею, або спростуванням. Що вже й казати про такі загально-громадські справи, де представники 10 установ мають 10 ріжних голосів, напр. щодо проекту памятника Шевченка. Роками тягнулася ця справа і як важко було підійти до неї з погляду простого здорового розуму — є на це в „Щоденнку“ прегарні докази. А традиційні концерти Шевченка або святочні сходини? „Всі вони уряджуються по нашому національному девізу: хоч погано, зате довго“.

А хоч би яка збірна вечера? „Як почали наші говорити, то так тягли, що аж сором було слухати. Михальчук побив рекорд так, що публика почала розходитись. Садовський уже поривався сказати йому, як той церковний староста попові: Нате вам, батюшко, ключ від церкви, як кончите, то замкніть церкву“.

Весь „Щоденник“ перетиканий такими малими побутовими сценками, серед яких попадаються перли ґумору. Вмерти можна від сміху, читаючи історію переговорів Чикаленка з представниками ріжних наших установ, щоби дати Грушевському сатисфакцію за анонімову кампанію нового виділу Наук. Т-ва ім. Шевченка проти нього. Ті самі люди, що поза плечима не лишають на Грушевському сухої нитки, на загальних зборах гладенько відпекуються від усього чисто-формальною заявою! Чи багато змінилося в нас від грудня 1913 року?

Таких пікантних епізодів є в „Щоденнику“ чимало. Найцікавіша, яку знаю, книжка із українських, виданих у Галичині за останніх 10 літ. Має вона в собі те, за чим так страшенне тужимо, беручи в руки рідну книжку: живих людей, цікаві події і інтеліґенцію, що не намагається вийти поза свої природні межі.

—o—

Дивна спілка проти „Рідної Школи".

На засіданні громадської ради в Бутинах жовківського повіту поставив громадський радний О. Артимишин внесок, щоби вставити до гром. бюджету 100 зол. субвенції для „Рідної Школи". Проти того внеску виступили сельроби, мовляв — „на буржуйські діти не треба ніякої субвенції!". Дехто з поміркованих пропонував ухвалити бодай 50 зол., але присутний делегат Повітового Виділу рішучо виступив проти того і заручив, що на випадок такого вставлення Повітовий Виділ ту позицію счеркне. В інших громадах Жовківщини делегат Повітового Виділу заявив, що Повітовий Виділ тільки тоді затвердить субвенцію на „Рідну Школу", коли громади два рази стільки ухвалять на „Товажиство Школи Людовей". Радні українських громад не мали совісти переводити такої ухвали, тому цим разом і для „Рідної Школи" не ухвалили.

У повищих фактах впадає у вічі передовсім подивугідна однодушність спілки „Сельробів" з польським представником Повітового Виділу проти „Рідної Школи". Сельроби залюбки горлають про один „буржуазний фронт" українських націоналістів з польськими фашистами, — а тут факти доказують як на долоні, що навпаки істнує один протиукраїнський фронт, в якому однодушно виступають нібито пролетарі зі Сельробу з поляками.

При цій нагоді на підставі статистичних даних стверджуємо, що процентове відношення родичів рідно-шкільних дітей таке: рільників 48 відс., робітників 28 відс., ремісників 12 відс., державних урядників і слуг 6 відс., приватних службовиків 5 відс., та 1 відс. інших. З цього зіставлення виходить ясно, що тільки наскрізь злобна людина може твердити, начеб школи „Рідної Школи" були для „буржуйських" дітей, бо 88 відс. це діти фізично працюючих народніх мас, а тільки 12 відс. інтелектуальних робітників як урядників, службовиків та інших.

Вкінці слід запримітити, що недобре роблять ті українські громадські радні, які будьто під впливом сельробівської демагогії будьто під натиском представника Повітової Ради не вставляють у бюджети субвенції для „Рідної Школи". Такі субвенції дозволено на підставі арт. 110 конституції, а якщо якийсь Повітовий Виділ таку ухвалену субвенцію счеркнув би, то проти такого протизаконного рішення вноситиб відклики й скарги через усі інстанції.

Але звичайно Повітові Виділи не счеркають формально ухвалених і вставлених до бюджету субвенцій для „Рідної Школи". Тому не дати себе збаламутити ані стероризувати, а ухвалювати та послідовно й енергійно домагатися затвердження.

БУРЯ НА ЧОРНОМУ МОРІ.

З Букарешту повідомляють, що на Чорному Морі лютують від кількох днів бурі. Затонуло кілька кораблів. Є жертви в людях.

Анґлійський корабель „Уілфилд" натрапив на рафу біля турецьких побереж. Йому на поміч поплив англ. корабель „Тревіян", одначе підчас рятункової акції филі кинули ним на підводну рафу. 14 моряків корабля „Уілфилд" схопили филі, що залили чердак. Усі затонули. Потопаючим кораблям прийшов із поміччю норвеський корабель „Заіна" та врятував решту залоги. На мілині осів німецький корабель „Церес", що віз збіже з України до Констанци. Кілька кораблів відплило рятувати „Церес". З ріжних пристаней Чорного Моря приходять вістки, що затонуло багато прибережних кораблів і вітрильників.

——o——

Чи допустимо до культурного скандалу?

На марґінесі одного заклику „Бояна".

В моїх руках 12. число (за грудень 1930) місячника для орґанізації українських хорів „Боян", що виходить на галицькій провінції під редакцією о. С. Сапруна і проф. В. Сольчанника, а в ньому на першій сторінці такий поклик до читачів: „З отсим числом закінчується II. адмін рік „Бояна". „Бояна" діставало 1.700 осіб і установ, одначе тільки 300 (триста) прислало післяплату за 1930 р. Багато в останніх місяцях почало звертати числа, які одержали по році (прим. „Бесіда" в Яворові). 300 платників ніяк не вистарчає на вдержання журналу. „Дрогобицький Боян", який фінансував видавництво, попав у великий дефіцит і відмовляється дальше його фінансувати. Оскільки найдеться хтось, хто взяв би тягар видавництва на себе, „Боян" певно буде виходити, оскільки ні — треба числитися з його упадком".

Такі заклики наших журналів до читачів при кінці адміністраційного року у нас не новина. Здавен-давна наші видавництва боролися з труднощами і гинули часто по році-двох, а то й скорше, наслідком недостачі підтримки серед читаючої громади. І скільки-то нераз людської енерґії, скільки праці й гарячих зусиль ішло намарне, бо широка публика ставилася байдуже до найкращих починів на видавничому полі! І тепер доля, яка нависла над „Бояном", погрожує й кільком іншим періодичним українським видавництвам, які не найшли якось відповідного зрозуміння і потрібної матеріяльної підтримки у нашого загалу.

Коли мова про місячник „Боян", то справді дивно, що це видавництво по двох роках праці опинилося в такому скрутному становищі, що його дальше істнування поважно захитане. Адже ми чванимося при кожній нагоді (і слушно!), що ми нарід співаків, що наша пісня одна з кращих у світі. Маємо теж — славити Господа! — доволі незлих хорів по містах, маємо й багато добрих хорів по селах, а людей музикальних і всяких мельоманів цілі сотні. І невжеж у тих обставинах можна допустити до того, щоби „Боян" (якого підзаголовок: „місячник для орґанізації українських хорів") перестав виходити? Думаю, що до такого сорому українські співацькі круги не допустять.

Безперечно, видавництво „Бояна" має поважні недостачі. Хто переглядає кілька його зшитків, той доглядне відразу його хиби й недомагання. Не маю тут на меті запускатися у критику „Бояна", скажу тільки, що редакція такого журналу повинна зясувати собі заздалегідь, для яких кругів видавництво в першу чергу призначене і відповідно до того приладнати редакційний матеріял. Розуміється, на провінції далеко тяжче наладнати апарат і стягнути відповідних людей до праці, як прим. у Львові, тому з цього приводу годі робити заміти редакційній колеґії, а радше треба їй висловити признання за те, що не зважаючи на труднощі, зокрема на повну байдужість тих кругів, які перші повинні були відгукнутися на цей гарний почин, — вела орган два роки й довела щасливо до наших днів.

ОСТАННІ ВІСТИ

НОВИЙ ШК. КУРАТОР У ЛЬВОВІ.

Дотеперішній начальник виділу поморської куратори в Торуні Свідерський переходить із 1. березня на становище куратора шкільної округи у Львові.

Куратором поморської шк. округи іменований Мих. Полляк.

ПІД ЗАКИДОМ ПІДПАЛУ СТИРТ.

Перед львівським судом присяглих під проводом р. Ягодзінського, почалася в пятницю 27. лютого розправа проти: М. Яцишина, Фед. Сидора, М. Кожушка, Ів. Сидора та Мих. Сидора, селян із Хлопятина (пов. Сокаль). Акт обвинувачення закидає їм приналежність до УВО й участь у саботажах. Фед. Сидорові акт обвинувачення закидає, що кольпортував серед знакомих „Сурму". Яцишин нібито дістав від М. Заяця (якому інший акт обвинувачення закидає підпал фільварку) брошуру УВО із інструкціями. Брошуру цю Яцишин, мовляв, позичав іншим. Під впливом тієї літератури обвинувачені нібито підпалили двірські стирти Доґілевського в Хлопятині.

Обвинувачує прок. Ліпш, боронять адв. д-р Старосольський, д-р Шевчук і д-р Шухевич.

Обвинувачені заперечують начеб то вони підпалили згадані стирти.

СЕНАТ.

Дня 27. лютого на засіданні сенату марш. Рачкевич повідомив, що сен. Корфанти дістав 3-місячну відпустку.

Спіртову новелю прийняли без дискусії. Прийняли теж закон про оподаткування цукру. З черги приступили до розгляду закону про скасування вийнмкових приписів, що торкаються походження, національности, релігії та раси. Сен. Боґуцький зазначив, що правнича комісія сенату признала соймову редакцію того закону умотивованою. Комісія ввела до закону, ухваленого соймом, дві зміни, а саме, що титул закону про скасування виїмкових приписів буде: Закон про вигаснення правної сили виїмкових приписів і т. д., бо такий титул відповідно характеризує цей закон як інтерпретаційний. Друга зміна ця, що виконання закону поручає голові ради міністрів.

Після промови сен. Мендельсона, який торкнувся листа пос. Кіршбавма в справі недільного відпочинку, прийняли поправки до закону і на цьому засідання замкнено.

Бюджетова дискусія в сенаті починається 4. березня.

НОВІ МЕЛЬДУНКОВІ ПРИПИСИ.

Злучені соймові комісії адміністраційна та скарбова радили 27. лютого над внесенням ББ у справі проєкту про самостійний вирівнюючий податок для сільських громад. Справоздавець Полякевич сказав, що сільські громади господарять ощадно, всеж недобір усіх сільських громад у Польщі виносить 60 міліонів. Новий закон принесе громадам ок. 40 міл. Закон не приносить нових обтяжень населення.

Опозиція противиться, щоби закон цей приноровлювати на Галичину, Познанщину та Помор'я з огляду на тяжке положення населення.

Справоздавець пос. Полякевич повідомляє, що мін-ство вн. справ **відложило введення нових мельдункових приписів до 31. липня 1931 р.**

НАРАДИ ГЕНДЕРСОНА З ҐРАНДІ І МУСОЛІНІ.

Італійські й англійські знавці почали наради 26. лютого. Міністри Гендерсон і Ґранді розмовляли півтора години. Зміст нарад держать у тайні. Відомо лише що знавці обговорювали технічні справи морських проблем. Пополудні Гендерсон відвідав Мусолінія і був у нього годину. Вечором Ґранді видав банкет у честь гостя. Дня 27. лютого наради йшли далі. В нарадах цих узяв уже участь і англ. мін. Александер і італ. міністр маринарки адмірал Сіріяні. Після конференції з Гендерсоном Ґранді мав нараду з Мусоліні.

Англійські міністри відідуть у Париж у суботу а відтам після короткого побуту у Льондон.

НОВИЙ ПОЛІТ. ПРОЦЕС У МОСКВІ.

Дня 1. березня зачинається у Москві процес протибільшовицької організації соц.-демократів меньшевиків. Провідником тієї організації був Ром. Чуханів і Шер. Арештовані меншевики працювали нібито в порозумінні з промисловою партією і з т. зв. селянською партією, якої головою був Чаянов і Кондратев. Обвинуваченим закидають теж, що вдержували звязки з II. Інтернаціоналом і це їх найбільша провина. Преса зазначує, що обвинувачені приготовляли зовнішню інтервенцію і ослаблювали державний і господарський апарат ріжними саботажами.

Директор інституту Маркса серед змовників?

Московська преса принесла вістку, що Рязанов, директор ультракомуністичної установи, інституту Маркса й Енгельса, перейшов до табору ворожого більшовикам. Він від довшого часу вдержував звязки з меньшевиками, яких процес починається саме.

Рязанова усунули з інституту та з комуністичної партії. Є теж чутка, що його арештували і відповідатиме за участь у протибільшовицькій змові.

МОРСЬКА ФИЛЯ СХОПИЛА ЗАЛ. ПОЇЗД.

На островах Фіджі в Сіґатоґа, Лявтока та Ба буревій лютував так страшно, що ті місцевости це одна руїна. Филі переливалися через менші острови та заливали величезні терени на більших островах, забираючи зі собою в море весь добуток. На залізничім шляху Ба-Лявтока велитенська филя схопила поїзд. Багато подорожніх згинуло. Загалом на островах Фіджі згинуло в катастрофі 245 людей.

СПОРТ

Ґаківка у Львові.

Стопроц. кандидат на мистця А-кл. в ґаківці львівська Поґонь зазнала вчора (в четвер) 2-і з черги невдачі: після програної з Чорними 1:2 програла вона і змагання з Лехією у відн. 0:2 (0:1, 0:1, 0:0). І цікава річ, що коли Чорні виграли змагання з Поґонею доволі щасливо, то того абсолютно не можна сказати про Лехію, якої дружина була безперечно ліпша, особливо-ж під оглядом цільности стрілів. У рядах Лехії вибивався найбільше Соколовський, стрілець обох воріт.

Італія-Австрія 2:1 (1:1).

Сенсаційна, бо перша перемога Італії над Австрією в 11-их з черги міждержавних змаганнях у копаного мяча між тими державами. Змагання ці розіграно в Міляно за чашу Европи 22. II. при участи 47.000 видців. Судя: швайцарець Руофф,

Тому замість критики, яка й так в теперішньому моменті „Боянові“ на ніщо не придасться, краще буде заапелювати до наших музичних крутів і до всіх тих, що спочувають ідеї музичного журналу та відчувають його потребу, аби вони зацікавилися нарешті його долею і не допустили до його упадку. Може виходити правильно і гарно розвиватися журнальчик наших нечисленних філятелістів „Український Філятеліст“ (виходить завдяки подивугідній енерґії і хистові притягати передплатників з цілого світу одної людини, д-ра Івана Турина у Відні) — то хіба такий важний і потрібний орґан, як „Боян“, не впаде! Це був би, навіть у наших невідрадних відносинах, справжній культурний скандал.

Думаю, що всі ті, які відчувають вагу такого орґану, які здають собі справу з того, що без лучника-часопису не може бути мови не то про обєднання, а навіть про раціональну орґанізацію українських хорів, відгукнуться на отсі мої рядки і поспішать з допомогою „Боянові“. В першу чергу повинні це зробити ті, які мають супроти „Бояна“ зобовязання і вирівняти їх. Наші-ж музичні верхи повиннiб поважно застановитися над тим, чи не перебратиб їм того орґану і вести його у кращому виді дальше.

Так чи інакше — „Боян“ не тільки не повинен припинити свого істнування, а навпаки: повинен ще розростися, плекаючи й поширюючи, як і досі, культ невмирущої української пісні

Ів. Німчук.

Герман Діяманд.

Про несподівану смерть д-ра Германа Діяманда ми вже коротко повідомили вчора. Однак годиться присвятити покійному ще кілька слів — настільки маркантною це була поява у політичному житті Галичини та Польщі протягом останніх 25-ти літ, поява дійсно небуденна.

Д-р Герман Діяманд родом жид, був одним з основників і головних підпор польської соціялдемократії. А проте він зумів зєднати собі справжні симпатії та глибоку пошану справді всіх без огляду на національність і партійну приналежність, хто лише мав нагоду стрінутися з ним у політичному житті чи то як приятель, противник чи лише як сторонній глядач. Цього чуда вміють доказувати лише одиниці, які відзначаються великою особистою культурою, високою всесторонньою освітою і глибоким фаховим знанням, знанням людей, получених із тонким товариським тактом та справді виїмковою особистою і політичною чемністю. Ці прикмети єднав у собі Покійний і тому він був справжньою індивідуальністю, яка теж швидко звернула на себе увагу широкого світа та дозволила Покійному займати в його житті високі почести й грати довгі роки чільну ролю у польському і міжнародньому соціялістичному русі, у віденському парляменті та варшавському соймі. А проте, дивна річ, у розмовах з Покійним ви забували, що маєте перед собою жида, польського патріота й члена Екзекутиви Соціялістичного Інтернаціоналу, а знали лише, що маєте до діла з людиною надзвичайно широкого світогляду, яка надзвичайно багато бачила в своєму житті і знає — і преґарно вміє про все оповідати та приковувати до себе увагу слухача!

Герман Діяманд був одним із тих парляментаристів, яких щораз менше на світі. Він глядів на парлямент, як на установу, в якій концентруються ріжні ідеольоґії і ріжні світогляди, в якій іде боротьба течій, та яка проте має високі позитивні вартости саме через взаємне пізнавання себе, переконування і творення вартостей, потрібних усім, хто у парляменті засідає. І тому Діяманд, першорядний знавець господарських проблєм, яким виявив себе вже в австрійському парляменті (війшов до нього вперше в 1907 р. зі Львова), політичний реаліст і їдкий іронізатор — був проте ідеалістом, який просто хворів, бачучи речі, з якими ніяк не могли погодитися його устійнені погляди про парлямент і парляментаризм. І тому останні роки польського сойму були для нього поважним ударом, що відбився наглядно і на його питомому темпераменті і на здоровлю. До останнього сойму він не ввійшов: для старого, правдивого парляментариста, справді нема там місця. І в його особі втратив польський сойм мабуть таки найчільнішу, найвартіснішу свою постать.

Помер Герман Діяманд, проживши 71 літ. Його смерть є правдивою траґедією для ППС, яка не має поміж молодшими своїми діячами нікого, хто доростав би Покійникові — бодай до половини його величини. Останні невдачі ППС мають безумовно свій корінь у факті, що Діяманд, ослаблений віком і нервами, дав собі вирвати керму з рук. Ми, українці, тратимо у Германі Діяманді політика в польському політичному демократичному таборі, який мав повне зрозуміння ваги української проблєми. А таких було і є страшенне мало — навіть серед польської демократії. *(ік.)*

НОВИНКИ

— **Телєф. 2-11. Піскова 22. „Власна Хата“ Фотоґраф Лев Янушевич.**

— **Першорядне українське фризієрське заведення,** вул. Бляхарська 11. (ріг Руської), **тел. 93-21 поручається П. Т. Громадянству.**

— **Книжки по знижених цінах** від 1—31. березня ц. р. Катальоґ у нинішному числі. 1558

— **Львівський Театр Союзу Українських Артистів** відіграє в неділю 1. березня ц. р. при участи своїх найкращих сил оперетку Колля **„Барон Кіммель“** в салі чит. „Просвіти“ на Личакові (вул. Крупярська). Початок: год. 7.30 веч. — Одночасно Управа Театру повідомляє українське громадянство Львова, що задля недостачі салі даватиме від найближчої неділі свої вистави в салі Акад. Дому при вул. Супінського.

— **Вечір пісні Дарії Бандрівської.** Заходом недавно зорґанізованої концертової секції при Муз. Т-ві ім. М. Лисенка у Львові відбудеться дня 2. березня ц. р. концерт відомої нашої співачки Д. Бандрівської. В програму вечора входять пісні німецьких, італійських, російських та українських композиторів. Г. Вольф, М. Реґер та Р. Штравс, яких твори почуємо, належать безперечно до найчільніших представників німецької музики, зокремаж і пісенної літератури. Італійську музику репрезентує О. Респіґі, один з найвизначніших сучасних італійських композиторів, та поет і композитор в одній особі Ф. Сантоліквідо. Але найціннішою точкою програми є цикль пісень з дитячого життя „Діточа комната“ М. Мусорґського. Згаданий твір ґеніяльного російського композитора займає зовсім виїмкове місце у всесвітній пісневій літературі. Пісні ті поривають непереможньою силою виразу і різкою характеристикою не тільки музично школеного слухача, але й пересічного ляїка. І те є саме найбільше характеристичною рисою музичної мови Мусорґського, що вона, не зважаючи на свою незвичайну на ті часи сміливість, ділає на широкі маси та донині не стратила нічого із своєї актуальности. На закінчення програми відспіває Д. Бандрівська дві пісні М. Лисенка: „Розвійтеся з вітром“ та неспівану і мало відому у нас „Місяцю князю“, а крім того низку народніх пісень в гармонізації В. Барвінського, який виголосить перед концертом вступні уваги до програми. За виїмкою одної-двох пісень — усі виконуються у нас перший раз. Треба надіятися, що і з огляду на незвичайно гарну та цікаву програму і з огляду на особу співачки, яка вже нераз зложила докази непересічних вокальних прикмет та зокрема високої музичної інтеліґенції, саля Муз. Т-ва ім. Лисенка виповниться по береги публикою, тимбільше, що й дохід з того вечора призначений на добродійні цілі. Фортепяновий супровід, який у тому вечорі досягає часто рівнорядного із сольовою партією значіння, обняла д-р Лісса.

— **Михайло Голинський на сцені львівської опери.** Довідуємося, що наш співак Михайло Голинський виступить гостинно на сцені львівського міського театру дня 4. березня в опері „Аїда“ (співатиме партію Радамеса) і дня 7. березня ц. р. в опері „Тоска“ (співатиме партію Каварадоссі). Сподіємося, що українська громада, яка вже давно не мала нагоди чути співу М. Голинського, цим разом скористає з неї та своєю участю в обох операх підтримає морально нашого співака.

— **Протиалькогольний трьохденник у Львові.** Пригадуємо, що протиалькогольний трьохденник Т-ва „Відродження“ відбудеться у Львові в салі „Української Бесіди“ при вул. Рутовського ч. 22. в неділю, понеділок і вівторок (1., 2. і 3. березня 1931.) від год. 5. до 7.30 пополудні. Реферують лікарі та протиалькогольні і суспільні діячі. Вступ за добровільними датками на пресовий фонд „Відродження“. З огляду на актуальність протиалькогольного питання, особливо в сучасний момент матеріяльної кризи, побажано якнайчисленніша участь в тому трьохденнику. Зокрема повинна явитися на ньому молодь високих, середніх, фахових і вищих кляс народніх шкіл, молодь ремісничa й торговельна, а дальше виховники молоді: учителі й священики і всі, що повинні стануть на протиалькогольному фронті в імя кращого майбутнього нації.

— **Пригадка купцям і промисловцям.** Дискусійні сходини купців і промисловців відбуваються кожної неділі в домівці Союзу Українських Купців, Підвалля 9, від год. 11—1. рано на біжучі теми. З огляду на важке положення торговлі і промислу кожний український купець і промисловець повинен обовязково що-неділі явитись у свому т-ві і взяти участь у дискусійних сходинах.

— **Ревізії й арештування.** В Супранівці, пов. Скалат, поліція перевела ревізію в голови читальні „Просвіти“ Миколи Черкаса, в його синів Володимира, Степана і Ярослава та у Василя Лесюка й Івана Гайдая. Їх арештовано, а по кількох днях увязнення в Тернополі, їх усіх випустили на волю. Причини арештування й ревізії невідомі.

— **Нова поштова аґенція.** З днем 18. лютого в Рипнім, пов. Долина, урухомлено поштову аґенцію з усіми поштовими відділами. Рівночасно Рипне виділено з поштової округи доручень в Дубі.

— **Парцеляційний плян на 1932 р.,** затверджений Радою Міністрів з дня 13. лютого, охоплює в станиславівській земельній окрузі 6.000 гектарів землі. Досі з того розпарцельовано 276 гектарів, а лишається для парцеляції в Станиславівщині на 1932 рік 5.724 гектарів.

— **Скаженина.** В місяці січні ц. р. в станиславівськім воєвідстві було 5 випадків скаженини, а саме в повітах: Калуш, Рогатин, Станиславів, Городенка і Товмач. Чотирьох скажених собак вдалось вбити, один пропав без вісти.

— **Самовбивство через 15 долярів.** В Скалаті повісився робітник Іван Челін тому, що спроневірив 15 долярів на шкоду свого хлібодавця Нухима Качора, розтратив ці гроші і не мав можливости звернути їх.

— **Самовбивство дезертира.** У Виленщині в селі Несвіжі арештовано трьох дезертирів. Один з них, Вацлав Станисевич, опинившись у вязниці, зі страху перед карою, підрізав собі відламками шкла горло і помер в лічниці.

— **Брат на брата.** Людвик Микульський, 20-літній парубок з Баворівщини, в Копичинцях, посперечавшись з братом Казимиром, вдарив його так сильно палицею по голові, що Казимир другого дня помер. Вбивника арештовано.

— **Втопилось 180 осіб.** На островах Фіджі шаліла страшна буря, яка зруйнувала залізничі шляхи, перевернула морську ліхтарню і спричинила смерть 180 осіб, які затонули підчас риболовлі.

— **Пані сотникова вбила суперницю.** Станислава Лесневська, жінка сотника в Познані застрілила 24-літню Аліну Чижевську, потім сама зголосилась з револьвером на поліції, щоби її арештувати. Причиною вбивства була заздрість: сотник Лесневський враджував жінку і любив Чижевську.

— **Кінець сензаційного процесу в Парижі.** Вечором дня 25. ц. м. закінчився у Версалі процес проти п-і Овен, яка пострілила жінку свого любовника, д-ра Ґасто. Розправа виявила, що д-р Ґасто мав з нею любовний звязок поза плечима своєї жінки і навіть приймав від п-і Овен грошеві дарунки, а коли п-і Овен зажадала, щоб він покинув жінку, й повінчався з нею, д-р Ґасто почав відворот і пробував позбутись любовниці. Це стало причиною нещастя. Суд засудив паню Овен на 5 літ вязниці. Підсудну Овен боронив адвокат Торрес, той самий, що боронив убивника головного отамана Петлюри, Шварцбарда.

— **Вбивниця Гофера збожеволіла.** З початком січня ц. р. преса писала про смерть швайцарського письменника Куна Гофера, якого в Сант Моріці застрілила анґлійка Больтер. Вона, перебуваючи у вязниці, попала в крайній нервовий розстрій і її відвезено до дому божевільних.

— **Жертва моди.** Відомий американський фільмовий артист Люїс Вольгайм останніми часами дуже потовстів і хотів конечно схуднути, щоби мати модну лінію. Не була це тільки дешева погоня за модою, бо йому треба було

схуднути і для виконання роль молодих амантів. Вольгайм почав курацію, змінив дієту, але нагла зміна в дієті та ріжні медикаменти спричинили запалення сліпої кишки, яку треба було оперувати. Організм артиста не витримав цієї операції і Вольгайм помер. Львів знав цього артиста з фільмів „Суперники", „Буря" (роля Бульби) та „Пісня стихій". Вольгайм грав також важну ролю у фільмі „На заході без змін".

— **Безконфесійні у Відні.** На конференції австрійських вільнодумців стверджено, що в 1930 році у Відні виступило з церков майже 10.000 осіб і що у Відні взагалі живе 110.000 безконфесійних мешканців. У віденських школах вчиться біля 10.000 дітей, які не належать до жадної релігійної організації.

— **Економічно-Освітній Гурток при „Торговельнику"** подає до загального відома, що в неділю 1. березня ц. р. відбудеться в авлі Академічного Дому при вул. Супінського 21. реферат інж. Тихоліза на тему: **„Наукова організація праці і раціоналізація як новий етап в промисловому та економічному житті".** Початок в год. 10. рано.

Дописи.

БЕРЕЖАНИ. **(Загальні Збори кружка „Р. Ш." — Підготовний курс до вступного іспиту до гімназії).** В неділю, 25. січня 1931, відбулися Загальні Збори кружка „Рідної Школи" в Бережанах. Присутніх було 50 членів. Старшині уділено абсолюторію. На 1931 рік вибрано Старшину в тому самому складі (голова — д-р Володимир Бемко, секретар — дир. Петро Будз). Кружок отримує 4-кл. школу з пятьма відділами. Учнів (хлопців і дівчат) є 140. — Як кожного року, так і в цьому році управа школи вестиме, починаючи від 15. березня 1931, приготовний курс до вступних іспитів до першої кляси коедукаційної гімназії. Тому, що вступні іспити відбуваються лекційною системою, курс розложено на довший час, щоб дітвора була як слід підготована. На цю обставину звертаємо увагу інтересованих батьків. Ближчі пояснення дає Управа „Рідної Школи" в Бережанах (Міцкевича 3). Замісцеві учні-курсанти мають запевнене приміщення й опіку. — **Управа „Рідної Школи" в Бережанах.**

ПАВЛОКОМА, пов. БЕРЕЗІВ (Жандармська самоволя). Від якогось часу державна поліція з Селиськ переслідує членів тутешньої читальні „Просвіти". І так дня 17. II. ц. р. зібралися члени у винаймленій домівці читальні та спокійно забавлялись. Одначе це не подобалось командантові постерунку з Селиськ і він спокійних членів розігнав. Знов дня 19. II. ц. р. поновно зійшлися члени, але й цим разом постерунковий з Селиськ Конечни членів розігнав, а секр. читальні Ів. Карпі заложив на руки кайданки і немов якого злочинця провадив селом. Коли сестра секретаря Софія Карпа, 16-літня дівчина, побачила брата скованого, не знаючи, що постерунковий буде з ним робити, хотіла разом з ним іти, постерунковий пхнув її баґнетом у плечі, а її брата Івана Карпу запровадив до одного місцевого господаря, звідки його випустив. Ранену дівчину оглянув і заосмотрив д-р Маркевич, лікар у Динові. Дня 21. II. ц. р., як звичайно, так і в цей день, зачали сходитися члени читальні на звичайні сходини, однак довідалися, що командант заборонив усякі сходини членів. Просимо наших послів узяти нас в оборону перед жандармською самоволею. **Селяни.**

—o—

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

„Неділя" (ч. 8) повідомляє, що в селі Підгородищу, пов. Бібрка, помер 64-літній свідомий селянин **Антін Сновидович,** чергова жертва минулоосінніх подій.

В попреедньому числі „Неділі" читаємо, що в с. Руда, теж бобрецького повіту, помер селянин **Михайло Горин,** ще одна жертва минулої осени.

Нам пишуть: В середу 18. ц. м. помер у селі Тязів, станиславівського повіту, як жертва минулорічних осінніх подій відомий зі своєї національної праці в цілій околиці війт **Михайло Литвинець** у 35-ім році життя, член і виділовий всіх місцевих культурно-освітніх товариств. Покійник був свідомим і діяльним українцем, людиною незвичайно характерною; хоч віком ще молодий, зумів зеднати собі симпатію й довіря села. Успішно боровся з хруніядою та ріжними сусідськими напастями, через що став для декого сіллю в оці. Дня 17. жовтня м. р. переїздив експедиційний відділ уланів через Тязів і тоді один офіцер з кількома вояками звернули в село, просто до хати Михайла Литвинця. По основній безуспішній ревізії поїхали за ним у поле, де він, нічого не прочуваючи, орав. На привитання вибили його, куди попало та пігнали бігом наперед коней, раз-у-раз бючи по дорозі, аж до сусіднього села Ямниця, у віддалі 4 км., де вже експедиція надобре розгостилася. В дорозі Литвинець упав на землю, дізнаючи перший раз у житті серцевого удару. Тоді забрали його улани на оказійну фіру, відвезли до Ямниці та залишили. Від того дня почав він занепадати на серце, аж врешті смерть забрала цього вірного сина народу, що серед нього й виключно для нього працював безкорисно

і жертвенно, маючи перед собою одну велику девізу: удержання і провід села в чисто національних рамах. Місцеве й околичне громадянство звеличало похоронні обряди в супроводі трьох околичних священиків просто небувалою участю, а словом дійсного жалю попрощали Покійника місцевий парох о. Посацький і завідатель Єзуполя о. Глібовицький. — В. Й. П.

Ольга з Гукевичів Качмарева, жінка о. Івана, пароха в Злоцькім, новосандецького повіту, померла дня 13. лютого ц. р.

З покійною зійшла в могилу не тільки вірна подруга й помічниця свого чоловіка, але і велика громадянка. Була це жінка справді релігійна, правого характеру і високо-інтелігентна. Ще до війни звиділа Київ, Канів, Одесу, Москву, Нижний Новгород, Австрію Горішню і Долішню, Боснію, Будапешт і ін. Передплатниця Наук. Літерат. Вістника від його основання і інших українських журналів. Власниця гарної бібліотеки. Все своє життя, поза своїми становими обовязками, присвятила своєму народові. Будучи вчителькою в Квасинині, добромильського пов., основує і веде кооперативу, касу і читальню, основує драматичний гурток, дає діточі вистави; як дружина о. Івана веде в Милику (Лемківщина) через кілька літ курс для неграмотних і приватну позичальню книжок для старших і шкільних дітей. Все майже населення мушинської округи, а й зпоза кордону чехословацького, знали її як свою щиру дорадницю у всяких недугах і злиднях. Про її любов до свого народу свідчить і те, що весь свій маєток (реальність у Микуличині) поручила своєму чоловікові о. Іванові передати на цілі „Рідної Школи", хоч ненадійна і нагла смерть не дозволила їй зробити формального завіщання. Та остання воля Великої Покійниці повинна бути сповнена. У зносинах з чужими не послугувалась іншою мовою як українською, кличем її було все „свій до свого". Загально люблена і поважана, доказом чого величаві похорони при участи майже всього деканального духовенства, інтеліґенції і великої сили народу місцевого та із сусідних сіл. Вічна Тобі память, а Лемківська земля нехай буде Тобі легкою!

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 26. і 27. лютого 1931 р.: масло експортове і десерове пріма 4·50 зол. за кільо; літра молока 28—29 сот.; літра сметани 1·50 зол., копа яєць 6·60 зол. Тенденція на масло і яйця удержана

ОГОЛОШЕННЯ.

Програма радіо.

Субота 28. II. 1931.

Варшава (1411,7) 17·45 Програма для дітей. **Гельсінгфорс** (221,4) 18·40 Хор. **Берлін** (419) 16·30 Радіоорхестра. **Стокгольм** (435,4) 20·15 Хор. **Рим** (441,2) 12·45 Легка музика. **Прага** (486,2) 12·30 Радіоорхестра. **Відень** (516,3) 12·00 Капеля Ванека. **Будапешт** (550,5) 17·35 Циганська музика. **Харків** (937,5) 15.00 Концерт. **Ленінград** (1000) 16·30 Музика.

Неділя 1. III. 1931.

Варшава (1411,7) 9·20 Богослуження з Вильна. **Гельсінгфорс** (221,4) 11·00 Концерт. **Берлін** (419) 13·00 Радіоорхестра. **Стокгольм** (435,4) 15·00 Концерт. **Рим** (441,2) 13·00 Радіоквінтет. **Прага** (486,2) 19·30 „Гарна Олена" Офенбаха. **Відень** (516,3) 19·40 Твори Шуберта. **Будапешт** (550,5) 17·15 Концерт. **Харків** (937,5) 16·00 Концерт для дітей. **Ленінград** (1000) 16·30 Концерт.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ, світової слави, прецезійні, Omega, Zenith, Longines, — модну БІЖУТЕРІЮ, прегарне СРІБЛО поручає дешево і на догідних умовинах Домбровскі і Розважевскі — Львів, Академічна 2. 1447 4-?

ДІМ 3 покої і кухня, стайня, фронтовий город, на промислові ціли або молочне господарство до винайму або продажі в дільниці Львова — Клепарів. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Клепарів". 1529 2—2

ОСОБА середніх літ шукає місця заряду домом, розуміється дуже добре на кухні — найрадше в самітнього пана або на „парохії. — Адміністрація „Діла" „Симпатична". 1540 2—2

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик, прецизійні, продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони знана фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5. 1538

ФОРТЕПЯН короткий, — панцирна плита, оказія за 1.800 зол. продам. Також куплю фортепян або піяніно, плачу повну вартість. Транспорт з провінції оплачую. Skleniarski Коперника 26. 1549 2—3

ХТО ПОМОЖЕ двом лікарям докінчити нострифікацію? Позичку зобовязуємося звернути до року. — Др. Ш. і Л. Варшава. — Кошикова ч. 28 м 20. 1543 2—2

ДВОФРОНТОВУ будівельну парцелю при вул. Потоцького і Ісаковича, продає Товариство Агроном. Техн. ім. Ів. Левинського „Праця" у Львові. — Інформації дає Вп. інж. П. Дурбак. Львів, вул. Чарнецько-го ч. 26. 1537 3-4

СТУДЕНТАМ винайму покій вул. Грундвальдська 4/II. на ліво.

ПРИЙМУ панночку на станцію. Пашкевичева, Виспянського ч. 11.

ЗА числом 104. Потоцького, вул Б. Хороброго 4. мешкання до винайму від 15 березня п. р., 4 кімнати з комфортом, у властительки, місячний чинш. 1567

ПАННА, добра кравчиня, пошукує праці по приватних домах. Зголошення у П. Білецької вулиця Бема ч. 12 а.

КОСІВ, Пансіон п. Евгенії Лукашевської поручає — від 1. березня сонячні кімнати з першорядним удержанням. Ціни знижені. 1555 1-4

Присилайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувш. лікар заграничних клінік, спеціяліст скірних, венеричних і сексуальних недуг (полова неміч) та лікарської косметики

ординує в скірних недугах
і т. д. від год. 8½—10, 14—16.
в косметиці від 10—11 і 16—18
в неділі і свята від 10—11.

Гірське сонце. Вапофор. Діятермія. Кріотерапія. Сепаратькові ждальні

ЛЬВІВ, вул. Сикстуська ч. 22, III. п. (біля Нар. Гостинниці)

Віндa до вжитку. Телефон 38—90.

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

Д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 Пересвітлення Рентґеном.

ДЕНТИСТ-СТОМАТОЛЬОҐ

Д-р О. Чайковська-Ляхова

ЛЬВІВ, ЛЬВА САПІГИ 9. II п.

орд. 8—12, 14—18. в нед. і св. 10—12. 1478 5—?

Спеціяліст венеричних, шкірних недуг і косметики

Др. І. Мунд

Д. сек. шп. від. і львів. орд. від 8—9 і 2—5. в неділі від 9—1. Львів, Асника 1, ріг Пілсудського (Панської). Телеф. 48-01. — 1032 Лічення жиляків. 53—?

Дентист ЯКІВ НАСС

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п. Телеф. 65—73.

Безболісно пльомбує, лічить і виймає зуби. Скріпляє розхитані зуби, штучні зуби в каучуку, золоті, плятині і білім золоті найновішими системами. Пацієнтів з провінції полагоджує в найкоротшому часі. — П. Т. Урядовцям і студентам знижені ціни. 1526 4—10

Д-р Михайло Тимчук

лікар заграничних клінік — спеціяліст внутрішних недуг і фтізіольоґ

тепер у ТЛУСТІМ, пов. Заліщики, лічить сухоти (початкові і в найвищому степені розвою) та переводить щіплення проти сухіт у новородків, — дітей і дозрілих. 1512 5—?

5 УАР УКРАЇНСЬКА АҐЕНЦІЯ РЕКЛЯМИ
Львів, Валова ч. 23. I. п. Телефон 6-36.
— переводить пляново — всі роди реклями 1479 5—9

ВІДЕНСЬКІ ТОРГИ

8—14 березень 1931 р. (Ротунда до 15. березня).

СПЕЦІЯЛЬНІ ІМПРЕЗИ:

Вистава меблів. (Вистава реклями). Сальон футер.
Вистава старовини і предметів мистецтва.
Вистава „Новітня організація підприємства",

МІЖНАРОДНЯ ВИСТАВА САМОХОДІВ І МОТОЦИКЛІВ.

Залізні і опатентовані меблі. (Вистава харчів і делікатесів). Будівельна вистава та будови доріг. Технічні новости та винаходи. — Покази зразків сільського та лісного господарства.

АВСТРІЙСЬКА ЛОВЕЦЬКА ВИСТАВА.

Машини і рільниче приладдя.

Візова віза зайва. Виказка Віденських Торгів і заграничний пашпорт дають право перейти австрійський кордон. Транзитова віза чехословацька зайва. Значні знижки переїзду польськими, німецькими, чехословацькими і австрійськими залізницями та летунськими лініями. Всілякі інформації та виказки Торгів (по 8·— золотих) через:

WIENER MESSE — A. G. WIEN VII

Підчас весняних Липських Торгів у Бюрі Інформацій у Липську, Австрійський Павільон (Oesterr. Messhaus) та в почесних відпоручників:

Львів: Австрійський Консулят, вул. Сикстуська ч. 35.
„ Комерційн. Радник Оскар Фабіян, вул. Леґіонів 5.
„ Польське Бюро Подорожі „Orbis" Сп. з обм. відп. Ягайлонська 20—22
„ Польське Бюро Под. „Orbis" Сп. з о в. Шпитальна 1.
„ Польс. Бюро Под. „Orbis" Сп. з о. в пл. Марійська 8.
„ Сп. Акц. для Міжнародного Транспорту Шенкер і С-ка, пл. Марійська 9.
„ Comp. Internationale des Wagons-Lits, пл. Галицька 15.

1466 3—3

ЩЕ НЕ ЗАПІЗНО — Щоби ратувати своє здоровля!

Тисячі недужих віднискало утрачене здоровля — пючи відомі зі своїх успіхів

ЛІКУВАЛЬНІ ЗЕЛА, Доктора Станислава БРЕЄРА (затверджені Міністерством Здоровля).

Ч. 1. Успішні в грудних недугах,
Ч. 2. в ревматичних, артретичних недугах (на переміну матерії),
Ч. 3. в недугах шлунка і кишок,
Ч. 4. в нервових недугах,
Ч. 6. в блідниці,
Ч. 7. в ниркових недугах. Крім згаданих вище мішанок, також у недугах серця, цукриці, — та за великої товщини.

Оригінальні коробки можна дістати в усіх аптиках — і в аптичних складах, або висилає також:

WYTWÓRNIA „POLHERBA" S-ka z O.O.
KRAKÓW, PODGÓRZE. 1554 1—6 **SKRYTKA 481.**

Пересторога! Пересторога!

Появилися в розпродажі безвартісні товари, що пригадують під оглядом крою наше **відоме зі своєї якости шовкове білля**

„P A W" ŁODŹ

Лише наша фабрична марка „Paw" гарантує якість товару.

1557 **Польсько-американська фабрика** 1—3
Шовкових виробів „Paw" Łódź.

Церковні цвіти

поручає на свята

Стефанія Погорецька

в Стрию вул. Шашкевича ч. 6.

„Китиці до свічок" є в трьох цінах: менші 4 зол. пара — середні 6·50 зол. пара і великі гарні 8 зол. за пару. — „Китиці поставні", — менші 25 зол. пара, — середні гарні (65 цм. високі) 35 зол. пара — і великі 50 зол. пара. — Ґірлянди (вінці) вужча 6 зол., а широка 8 зол. за метр. — Цвіти виробляється тривкі та естетично уложені. 1556 1—2

КИТАЙСЬКИЙ ЛІКАР-ГОМЕОПАТ

Михайло Костів

(абсольвент кит. унів. б. лікар кит. офіцерської школи) — лічить усі недуги гомеопатичними і природничими (китайськими) засобами.

Спеціяльність: туберкульоза (сухоти), хороби жіночі, переміни матерії, нервові та полові, — Позамісцеві можуть одержати пораду і ліки почтою. При зголошенні слід докладно описати свої недомагання, вік, стан сімейний, чи хорував раніше і на які хороби, і чи в даний час лікувався і як довго. До письма долучити 2 зол. значк. почт. як зворот коштів листування. Звертатися:

Chiński lekarz-homeopata M. Kostiv
1559 Król. Huta, ul. Wolności 6. II p. 1—5

НАСІННЯ

яринні, квітові і господарчі з першорядних краєвих і заграничних плянтацій, які мають найвищу силу кільчення — поручає:

ЕДМУНД РІДЛЬ

Склад насіння.
Львів, Рутовського ч. 3.

Подрібні цінники висилаю на бажання. 1509 4—5

Нововідкрите

Фризієрське заведення муж. дам.

НАДЛЯ

вул. ТРИБУНАЛЬСЬКА ч. 10.
поручається П. Т. Гостям.

ФУТРА подешевіли,

тому замовляйте їх тепер, бо після вісток з Липська небаром подорожіють. Всякі весняні роботи. етолі, боа, звірятка виконує солідно робітня футер

Ю. Глушевського Коперника 16 II. пов.

ЖУРНАЛИ
ВЗОРИ
КРОЇ
МАНЕКІНИ
Р. ЛЯНДАВ

ЛЬВІВ, вул. Чарнецького ч. 3. 1552 1—2

14 БІЛИХ ДНІВ

першорядн. краєв. фабрик уряджує

Галицький Магазин Новостей

незвичайна знижка цін

Порохівники	0·50	зол.
Серветки	0·70	„
Оксфорди	0·90	„
3 хусточки	1·50	„
Полотна мтр.	1·35	„
Зефіри і хемізети	1·40	„
Дима на підшт.	1·40	„
Попеліна зефір	2·20	„
Дамаст на обрус	4·00	„
Простирала відмір.	4·75	„
Ручники кухон.	1·00	„
Пол. на підпинки	4·—	„
Обруси і капи	5·00	„
Ручники купел.	1·80	„
Перкаліна зефір.	1·90	„
Всипи	2·20	„

Замовлення з провінції полагоджуємо відворотною почтою.

Галицький Магазин Новостей
1456 Галицька 15. 9—?

Ширіть наш часопис!

Aha!

НЕМІЧ РІШУЧО ЛІКУЄ

знаменитий апарат

„VIRILITY"

який найбільші спеціялісти-лікарі — між ними славний сексуольоґ

Проф. Д-р Краффт-Ебінґ

признали за найідеальніший та найуспішніший. **Вживаючи апарату „Virility"** (без шкоди для здоровля) — набираєте охоту до життя, — апатія зовсім щезає.

Брошурку висилаємо за попереднім надісланням 1·— зол. у марках. — Ґенер. Представн. на Польщу: Висилковий дім „ОКО", Львів. В 1. почт. скрит. 248. Встерігайтеся шкідливих наслідувань. — Численні признання і подяки в брошурі. 1522 2—3

Найвибагливіші одяги для мущин
після найновіших зразків весняного сезону
КОЛПАКИ, РЕВЕРЕНДИ, ПАПІСТИКИ, та ПЛАЩІ для Всеч. Духовенства

виконує солідно і дешево з власних матеріялів відомий абсольвент академії крою — в Штуттґарті і Липську

СТЕЦЬ МИХАЙЛО Львів, Зелена 31.
Замовлення з провінції полагоджую в означ. речинці. 1477 3—3

ЖІНКО!!

МУЖ ТВІЙ ТЕРПИТЬ! — РЕВМАТИЗМ БОЛІ ХРЕБТА, ГОСТЕЦЬ ПОЗБАВЛЯЮТЬ ЙОГО СИЛ!

SAPOMENTHOL „MATULI"

СВІТОВОЇ СЛАВИ ЛІК, УЖЕ ПО 1—2 КРАТНІМ УЖИТТЮ ВИЛІЧИТЬ БІЛЬ.

Ратуй мужа!

Жадати в аптиках і дроґ., а де нема, просто висилає фабрика: Е. МАТУЛІ, 1550 Краків, вул. Гельцлів 17. 1—4

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.